

נושא 2: התוויית גבולות מדינת ישראל – גורמים ותהליכים

מטרות

הלומדים:

1. יבינו את השפעתם של גורמים ותהליכים שונים על עיצוב גבולות ישראל.
2. יבינו את ההשלכות של מיקומה הגיאופוליטי של ישראל.
  - יכירו גישות שונות לתיחום ארץ ישראל ומדינת ישראל ויבינו את משמעות ההבדלים בין הגישות.
  - יעקבו אחר השינויים שחלו בתוואי גבולות ישראל בנקודות זמן במאה ה־20 ויסבירו את ההשלכות הביטחוניות, הפוליטיות, הכלכליות והדמוגרפיות של שינויים אלו.
  - יסבירו את ההשלכות השונות של היעדר גבול מדיני מוסכם בין ישראל לכמה משכנותיה.
  - יסבירו את השפעת העימות הישראלי-ערבי על עיצוב גבולות מדיניים קבועים ומוסכמים.

נושא 2: התוויית גבולות מדינת ישראל – גורמים ותהליכים

6 שעות

פרקי הלימוד	סוגיות ומוקדי הוראה	מונחים ומושגים
א. מיקומה הגיאופוליטי של ארץ ישראל והשלכותיו [2 שעות]	– ההשלכות של מיקום ארץ ישראל במפגש בין שלוש יבשות: • צומת דרכים בין־לאומיות (דרכי אורך ודרכי רוחב, נמלים ונתיבי ים) • מושא למאבקים של אימפריות לשליטה אסטרטגית באזור • מעורבות והתערבות מתמדת של מעצמות במתרחש באזור בגלל מיקומה הגיאופוליטי של ארץ ישראל	• צומת דרכים (דרך הים, דרך המלך) • גיאופוליטיקה • גיאואסטרטגיה
ב. גבולות ארץ ישראל וגבולות מדינת ישראל [2 שעות] 1. גישות שונות לתיחום הארץ 2. גישות לקביעת גבולות הקבע של מדינת ישראל 3. שינויים בתוואי הגבולות	הפקת מידע ממפות על גבולות ישראל בתקופות שונות – גישות שונות לתיחום השטח של ארץ ישראל ושל מדינת ישראל והסיבות להבדלים ביניהן (גבול מדיני, גבול טבעי, גבול תודעתי, גבול מוסכם) – הבדלי הגישות לקביעת גבולות הקבע של מדינת ישראל: • ארץ ישראל השלמה • חזרה לגבולות 1967 • פשרה ותיקוני גבול – ההשלכות הביטחוניות, הפוליטיות, הכלכליות והדמוגרפיות של שינויי הגבולות במהלך המאה ה־20 ובתחילת המאה ה־21: • המנדט הבריטי • "תכנית החלוקה", 1947 • הגבולות בעקבות מלחמת העצמאות • הגבולות בעקבות מלחמת ששת הימים, 1967 • גבולות בעקבות הסכמי שלום • גבולות ישראל ושכנותיה כיום	• גבולות א"י בתנ"ך ¹ • גבול מדיני • גבול טבעי • גבול מוסכם • טריטוריה • שטח ריבוני • מדינה ריבונית • הסכם סייקס־פיקו • המנדט הבריטי • גבול שביתת הנשק • גבול הפסקת האש • גבול בין־לאומי • "הקו הירוק" • "הקו הסגול" • גדר הפרדה • חוזה שלום
ג. היעדר גבול מדיני מוסכם בין ישראל לכמה משכנותיה והשלכותיו ² [2 שעות]	– השפעת העימותים בין ישראל לשכנותיה על התוויית גבולות המדינה – המניעים להתערבות בין־לאומית – ההשלכות של היעדר גבול מדיני מוסכם על תחומים אלו: • הביטחון, ההתיישבות, הכלכלה והחברה בישראל • היחסים עם המדינות השכנות • היחסים עם מדינות העולם	

1 להרחבה

2 קישור – המזה"ת: נושא 2, פרק ב'; נושא 5, פרק ב'; סעיף 1 – מוקדי סכסוך במזרח התיכון.